

Є. Книш,

д.фарм.н., професор, завідувач кафедри управління і економіки фармації, медичного та фармацевтичного правознавства

Запорізького державного медичного університету

e-mail: knysh@zsmu.zp.ua

Н. Ткаченко,

к.фарм.н., доцент кафедри управління і економіки фармації, медичного та фармацевтичного правознавства

Запорізького державного медичного університету

e-mail: tkachenkonat@bk.ru

Н. Червоненко,

к.фарм.н., доцент кафедри управління і економіки фармації, медичного та фармацевтичного правознавства

Запорізького державного медичного університету,

м.Запоріжжя

e-mail: prirodnaya26@mail.ru

НАУКОВО-ДОСЛІДНА РОБОТА СТУДЕНТІВ У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНО-УПРАВЛІНСЬКИХ КОМПЕТЕНЦІЙ ФАХІВЦІВ ФАРМАЦІЇ

Сучасна епоха зі зростаючою кількістю інформації, з прискоренням технологічних процесів і якісною зміною соціального часу зумовила необхідність перегляду принципів та парадигм освітнього процесу [1]. Сьогодні медична й фармацевтична система освіти України зазнає реформування: відбувається пошук шляхів відповідності змісту й запитам практичної фармації, особистим вимогам студентів, світовим стандартам. Реформа вищої освіти покликана забезпечити перехід студента з пасивного споживача знань в фахівця, який вміє сформулювати проблему, проаналізувати шляхи її вирішення, знайти оптимальний результат і довести його правильність [2]. На перший план у підготовці висококваліфікованих фахівців фармації виступає неперервність, системність, самоосвіта, удосконалення.

Сучасний провізор повинен бути здатним не тільки відтворювати у професійній діяльності отримані знання, а й нестандартно мислити та діяти творчо. Навчальний процес, де відбувається формування загальних і професійних компетенцій, повинен розкрити творчий потенціал і розвинути самостійність студента, його здатність до самоосвіти, саморозвитку і самореалізації. Це передбачає орієнтацію на активні методи оволодіння знаннями, розвиток творчих здібностей студентів, перехід від поточного до індивідуалізованого навчання з урахуванням потреб і можливостей особистості. У цьому плані слід визнати, що науково-дослідна робота студентів (НДРС) є не просто важливою формою освітнього процесу, а повинна стати його основою [3].

Саме НДРС є ефективним методом підготовки якісно нових фахівців у вищій школі. Вона розвиває творче мислення, індивідуальні здібності, дослідницькі навички студентів, дозволяє здійснювати підготовку ініціативних фахівців, розвиває наукову інтуїцію, творчий підхід до сприйняття знань і практичне застосування для вирішення завдань і наукових проблем.

Мета роботи – поділитися досвідом організації науково-дослідної роботи студентів на кафедрі управління і економіки фармації, медичного та фармацевтичного правознавства Запорізького державного медичного університету у процесі викладання організаційно-управлінських дисциплін.

Основна частина. Наукове дослідження - це цілеспрямований процес пізнання, який здійснюється з метою викриття закономірностей зміни об'єктів в залежності від певних

умов місця і часу їх функціонування для подальшого використання їх в практичній діяльності. Це - організований процес розумової праці, безпосередньо направлений на виробництво нових знань [4].

НДРС у вищій школі здійснюється у трьох напрямках [5]:

- науково-дослідна робота як невід'ємний елемент навчального процесу, що належить до календарно-тематичних та навчальних планів, навчальних програм і є обов'язковою для всіх студентів;
- науково-дослідна робота, що здійснюється поза навчальним процесом у межах студентського науково-творчого товариства, у наукових гуртках, проблемних групах тощо;
- науково-організаційні заходи (конференції, конкурси, олімпіади тощо).

Перші кроки до НДР студент робить під час знайомства й вивчення як загально-освітніх так і професійних дисциплін, у тому числі й організаційно-управлінського характеру. НДР студентів, що є невід'ємним елементом навчального процесу, охоплює всі форми навчальної роботи: виконання практичних і самостійних завдань, які містять елементи проблемного пошуку; виконання нетипових завдань дослідницького характеру під час виробничої практики; виконання індивідуальних завдань; написання рефератів, доповідей, повідомлень, курсових робіт з конкретної теми у процесі вивчення окремої дисципліни; підготовка і захист дипломних робіт, пов'язаних з проблематикою досліджень кафедри. Під час їх виконання студент вчиться самостійної наукової творчості: працювати з науковою літературою, набуває навиків критичного відбору і аналізу необхідної інформації. Поступове підвищення рівня вимог до такої роботи сприяє розвитку студента, як дослідника, а її виконання направлено на закріплення і розширення теоретичних знань з вказаних дисциплін.

Другий вид НДРС, який відбувається поза навчальним процесом є одним з найважливіших засобів формування висококваліфікованого фахівця фармації. Він передбачає роботу у наукових гуртків; проблемних групах, секціях; участь у виконанні держбюджетних або госпрозрахункових наукових робіт; проведенні досліджень у межах творчої співпраці кафедр, факультетів; роботу в студентських інформаційно-аналітичних і культурологічних центрах; рекламну діяльність; написання статей, тез, доповідей, інших публікацій. Саме такий принцип роботи діє й на кафедрі управління і економіки фармації, медичного та фармацевтичного правознавства ЗДМУ.

На початку кожного навчального року проводиться організаційне засідання СНТ на яке запрошуються усі студенти, що забажали спробувати себе на ниві дослідницької роботи. Крім того, співробітники кафедри на перших лекціях і заняттях з організаційно-управлінських дисциплін знайомлять студентів з усіма аспектами наукової роботи, намагаючись донести до них значення придбаних навиків для професійної діяльності у майбутньому.

Студенти, що вступили до лав наукового товариства, обирають напрямок досліджень та працюють з керівниками проблемних груп за індивідуальними планами. На протязі року на засіданнях таких груп обговорюється хід дослідження, окремі його аспекти, отримані проміжні результати.

Основними принципами, на яких будується робота СНТ кафедри управління і економіки фармації, медичного та фармацевтичного правознавства ЗДМУ є: доцільність; добровільність; плановість; реальність й актуальність дослідницьких тем; різноманітність методів роботи; стабільність; врахування інтересів і можливостей студентів; висока наукова кваліфікація і зацікавленість викладачів; спадкоємність і формування традицій в роботі кафедри; мотивація як викладачів так і студентів.

Мотивація участі студентів у СНТ дуже різноманітна. Більшість студентів мають наміри удосконалювати свої знання та придбані навички, розширити свій світогляд сучасної фармації. Окремі студенти бажають мати друковані роботи, публікації, щоб порадувати батьків, а в майбутньому і дітей.

Відмітимо й ще один важливий момент: якщо студент у вільний свій час готовий займатися додатковим вивченням дисципліни, проявляти інтерес в області її останніх досягнень, то вирішується актуальна проблема навчального процесу - мотивація студента до занять. А спільна робота викладача і студента є його ключовим моментом і спрямована на поглиблення теоретичних знань, вдосконалення навичок в фармацевтичній діяльності. Саме така організація навчального процесу дає можливість більш якісно здійснювати підготовку ерудованого фахівця, який володіє великим запасом інформації й здатний вирішувати професійні завдання.

Робота майбутніх провізорів у гуртку кафедри сприяє більш глибокому оволодінню майбутньою спеціальністю, розширенню теоретичного кругозору і наукової ерудиції майбутніх фахівців фармації, ознайомленню студентів зі станом розроблення наукових проблем у різних галузях науки, техніки, культури, формуванню здібностей застосовувати теоретичні знання в практичній діяльності, прищепленню студентам навичок ведення наукових дискусій, логічного прийняття управлінських рішень, навичок роботи у команді й самостійно тощо.

Слід відмітити, що кожного року майже третина студентів-науковців у подальшому висловлюють бажання виконувати дипломну роботу по напрямку своїх досліджень.

Сьогодні основними напрямками науково-дослідної роботи на кафедрі зі студентами є:

- маркетингові дослідження ринку лікарських засобів різних фармакотерпевтичних груп;
- організація фармацевтичної справи у зарубіжних країнах;
- методи просування ЛЗ на вітчизняному ринку;
- реклама на регіональному ринку;
- лояльність споживачів фармацевтичної продукції;
- маркетингові дослідження ринку апаратної косметології;
- стан вітчизняної системи фармацевтичної освіти;
- вивчення рівнів соціальної відповідальності фармацевтичних фахівців у процесі неперервного професійного розвитку, тощо.

Останні три роки показали, що за результатами наукових досліджень молодими вченими кафедри було зроблено 30 доповідей на науково-практичних конференціях, опубліковано 114 друкованих робіт, отримано 36 сертифікатів та дипломів різного рівня. Географія участі молодих дослідників дуже різноманітна: Білорусія, Казахстан, Польща, Росія, Туркменістан, Україна та ін.

Висновок. Науково-дослідна робота студентів під час професійної освіти формує цілу низку спеціальних загальних й професійних компетенцій, є відображенням сучасного процесу реформи фармацевтичної освіти як складовою формування нового соціально відповідального фармацевтичного фахівця.

Список використаних джерел

1. Синицына Л.Н. Медицинское образование в контексте современной культуры / Л.Н.Синицына // *Инновационные технологии в фармации : сборник научно- методических трудов / под общей ред. Е. Г. Горячкиной ; ГБОУ ВПО ИГМУ Минздрава России. – Иркутск : ИГМУ, 2014. – 210 с.*

2. *Актуальні питання якості медичної освіти (з дистанційним під'єднанням ВМ(Ф)НЗ України за допомогою відеоконференц-зв'язку) : матеріали XIII Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнар. участю (Тернопіль, 12–13 трав. 2016 р.) : у 2 т. / Терноп. держ. мед. ун-т ім. І. Я. Горбачевського. – Тернопіль : ТДМУ, 2016. – Т. 1. – 348 с.*

3. *Лохонова Г. Научно-исследовательская работа студентов вуза как компонент профессиональной подготовки будущих специалистов [Электронный ресурс] // Личность, семья и общество: вопросы педагогики и психологии: сб. ст. по матер. I междунар. науч.-практ. конф. № 1. Часть II. – Новосибирск: СибАК, 2010. – Режим доступа : <http://sibac.info/conf/pedagog/i/35274>.*

4. *Основи наукових досліджень: навчальний посібник / В.С.Марцин, Н.Г.Миценко, О.А.Даниленко. – Вид-во: Львів: Ромус-Поліграф, 2002.- 128 с.*

